

Dialog om brukarenkät och förbättringar i handläggning

Dialogmöte med Skolinspektionen och BEO

2019-04-05

Skolinspektionens instruktion

Uppgifter

1 § Statens skolinspektion ska genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö.

Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna.

Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor.

Agenda 5 april 2019

• Introduktion

- Riksrevisionens rapport – era åtgärder?
- Skolinspektionens och BEOs reflektioner
- Diskussion om Projektplan
- Diskussion kring preliminär analys av metodstöd
- Diskussion av Brukarenkät
- Nästa steg

Målsättningar med förbättringsförslagen

- Korta tiden tills en utsatt elev får en fungerande skolsituation
- Minska belastningen på föräldrarna
- Undersök anmälningar djupare
- Minska motsättning mellan att hjälpa eleven specifikt och att utreda lärmiljön
- Öka konsekvenserna för upprepade brott
- Öka samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna
- Öka tillsynen i 'glappen' mellan SI – IVO – Socialnämnd

Riksrevisionens rapport, era reflektioner och åtgärder?

- **Riksrevisionens resultat**
- Uppföljningen kontrollerar inte om bristerna är avhjälpna - Skolinspektionen avslutar många ärenden enbart utifrån huvudmannens skriftliga redovisning
- Transparensen brister ofta vid avslut av ärenden - uppföljningsärenden avslutas utan att det framgår hur man har bedömt att bristerna är avhjälpna
- **Rekommendationer**
- Riksrevisionen lämnar följande rekommendationer:
 - Skolinspektionen bör se till att uppföljningsärenden inte avslutas förrän brister är avhjälpna, genom att
 - se över resursfördelningen och prioriteringar
 - åstadkomma en samsyn om vilka slags ärenden som alltid bör följas upp med besök
 - kräva in uppgifter om uppnådda resultat när uppföljningsbesök inte genomförs.
 - Skolinspektionen bör säkerställa transparensen genom att tydliggöra att samtliga beslut ska motiveras.
 - Skolinspektionen bör säkerställa att uppföljningar genomförs skyndsamt genom att på ett systematiskt sätt planera in dessa i tillsynsverksamheten

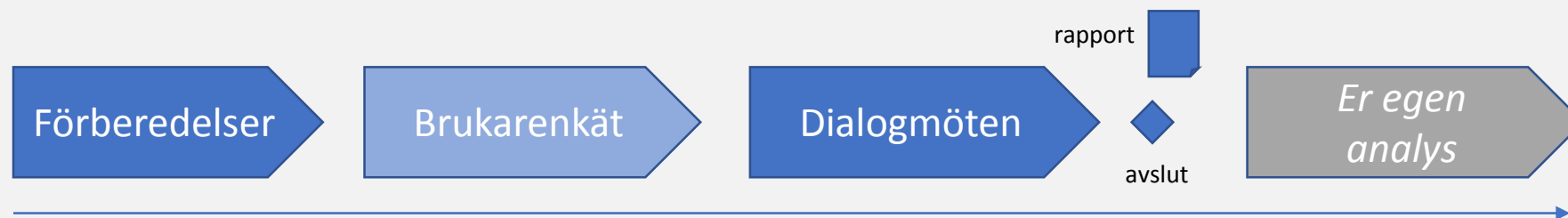
Vad är era reflektioner över revisionens slutsatser och rekommendationer?

Vilka åtgärder tänker ni vidta?

Projektplan - diskussion

- Vi föreslår att vi arbetar tillsammans i ett par möten.
- Vi förbereder oss, vi genomför en brukarenkät (om ni vill), och vi utvärderar enkät och vår analys gemensamt.
- Vi skriver en rapport med våra synpunkter, och därefter avslutar vi samarbetet.

Syfte: Ge SI, BEO och ÖKN realistiska förbättringsförslag från en stor brukargrupp.
Förbättringsförslagen bör kunna genomföras inom gällande lagstiftning.

Diskussion kring projektets innehåll

- Som vi skrev i vårt ursprungliga brev, ser vi ett antal målsättningar för förbättringar:
 - Korta tiden tills en utsatt elev får en fungerande skolsituation och minska belastningen på föräldrarna
 - Undersök anmälningar djupare och avsluta inte ärenden av enbart formella skäl
 - Se inte en motsättning mellan att hjälpa en elev i ett specifikt ärende och att utreda bredare för att förbättra en lärmiljö
 - Öka konsekvenserna för upprepade brott mot förelägganden och sänk ribban innan 'statlig rättelse' tillämpas
 - Öka samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna SI-BEO-ÖKN-DO-LAN
- Vi har tagit del av era metodstöd och riktlinjer, och gjort en initial analys av dem.
- Vi har konstruktiva förslag på förbättringar av ert metodstöd (från vårt perspektiv).
- **Vad skulle ha nytta och vara värdefull input för er?**

Granskade dokument: ♦ Skolinspektionens förordning ♦ *Mål och principer*, ♦ *Gemensamma åtaganden*, ♦ *LAN-handbok*, ♦ *Metodstöd tillsyn utifrån individärenden*, ♦ *Riktlinje signalhantering*, ♦ *Skolinspektionens rutiner vid anmälan om missförhållanden till socialtjänsten*, ♦ *Överenskommelse IVO-Skolinspektionen*, ♦ *Överenskommelse samverkan Skolinspektionen-DO*

Förslag på en brukarenkät – är det intressant?

- För att ni ska få bättre underlag för era utvecklingsinsatser kan vi hjälpa till med försöka sprida en brukarenkät inom våra nätverk*.
- Vi har bifogat ett grovt förslag på brukarenkät, som skulle kunna distribueras via SurveyMonkey eller liknande tjänst.
- Är ni intresserade av resultaten av en sådan enkät?
- Vad är era synpunkter på frågorna och utformningen?
- Vad är era huvudsakliga frågeställningar eller funderingar som skulle vara värdefullt att få svar på från våra nätverk?

*) Vi kan möjligen få ut den via Attention, Asperger- och autism-förbundet, dyslexiförbundet också, vi kan ta kontakt med dem om ni vill.

Brükarenkät – möjliga frågeområden

Tankar / Förslag?

- **Uppgiftslämnaren**

- Allmänna uppgifter
- Hur många barn? (Svara för det äldsta barnet)
- Har ni eller er partner också npf?
- Har övriga barn också diagnos?

- **Livssituation**

- När upptäckte ni/skolan svårigheter?
- När fick barnet sin diagnos? Vilken diagnos?
- När gjordes pedagogisk utredning?
- När fick barnet särskilt stöd eller särskilt u-grupp?
- Hur har det gått med kunskapskraven?
- Hur är måendet och de sociala färdigheterna?

- **Anmälan till tillsynsinstanser**

- Vilka instanser har ni anmält till?
 - ÖKN? Ja/nej, hur många gånger?
 - SI? Ja/nej, hur många gånger?
 - BEO? Ja/nej, hur många gånger?
 - klagomålshanteringen? Ja/nej, hur många gånger?

- **Anmälan till tillsynsinstanser (forts)**

- Besvarades er anmälan? Avvisades helt/delvis? Orsak?
- Kände ni att ert barns situation förbättrades?
- Fick ditt barn en fungerande situation efter anmälan?
- Hur lång tid tog det från att du anmälde första gången tills att det första 'fällande' beslutet togs?
- När ditt barn fullständiga betyg i alla ämnen idag?
- Tror du att ditt barn kommer få gymnasiebehörighet?

- **Skolsituationen runt ert barn**

- Finns/fanns det fler barn runt ert barn som hade särskilda behov?
- Får/fick de särskilt stöd från skolan?
- Fick er anmälan till SI positiva effekter även för dem?
- Känner du till kvarvarande brister hos skolan? Hos huvudmannen?
- Vet du hur du ska få gehör för klagomål för dessa brister?

- **Er upplevelse av tillsynen**

- Fick er anmälan den effekt som du väntade dig?
- Förstår du myndighetens beslut och känns de rimliga?
- Skulle du rekommendera andra föräldrar i din situation att anmäla?

- *Sprida en brukarenkät inom våra nätverk (och möjligen även hos Attention, Asperger- och autism-förbundet mfl)?*
- *Distribution via SurveyMonkey eller liknande tjänst?*

Ansvar för diskrimineringsfrågor inom skolväsendet?

- Vi ser utmaningar med att få diskrimineringslagens krav på 'aktiva åtgärder' och diskrimineringsgrunden funktionsnedsättning att tillämpas aktivt inom skolväsendet – DO alldeles för passivt.
- Hur ser ni på förslagen i Utredningen *Bättre skydd mot diskriminering* (SOU 2016:87)?
- Vad tror ni om att ansvaret överflyttas till er i SI/BEO?
- Vad ser ni för möjligheter/svårigheter med förslaget?
- Vi ser att ni behöver mer resurser – både för utökat uppdrag och för ert existerande uppdrag.
- Vad tror ni händer i resursfrågan?

Agenda 5 april 2019

- Introduktion
- Riksrevisionens rapport – era åtgärder?
- Skolinspektionens och BEOs reflektioner
- Diskussion om Projektplan
- Diskussion kring preliminär analys av metodstöd
- Diskussion av Brukarenkät
- Nästa steg

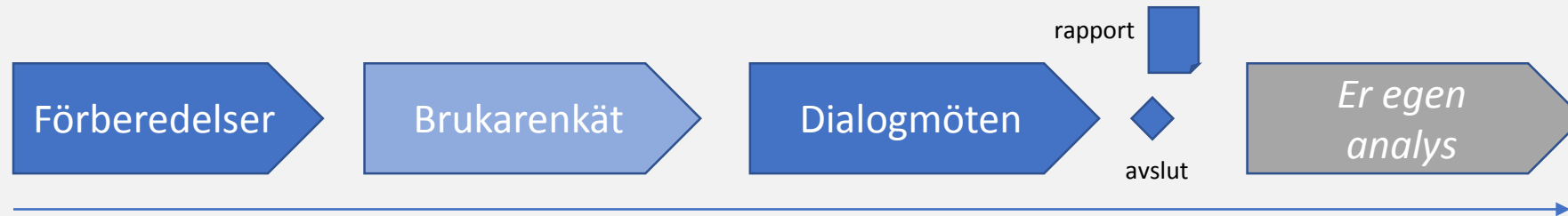
Målsättningar med förbättringsförslagen

- Korta tiden tills en utsatt elev får en fungerande skolsituation
- Minska belastningen på föräldrarna
- Undersök anmälningar djupare
- Minska motsättning mellan att hjälpa eleven specifikt och att utreda lärmiljön
- Öka konsekvenserna för upprepade brott
- Öka samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna
- Öka tillsynen i 'glappen' mellan SI – IVO – Socialnämnd

Nästa steg?

Syfte: Ge SI, BEO och ÖKN realistiska förbättringsförslag från en stor brukargrupp.
Förbättringsförslagen bör kunna genomföras inom gällande lagstiftning.

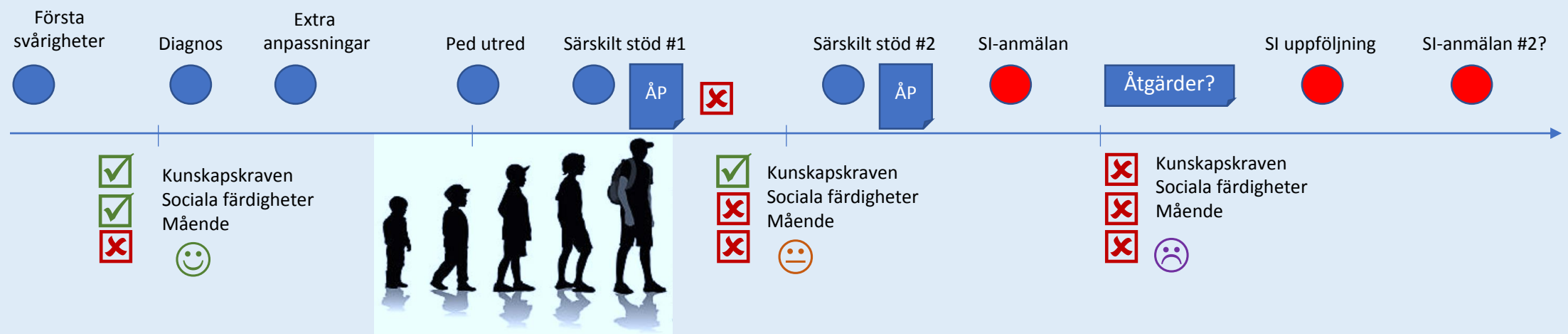

- Nästa möte?
- Vi skickar dagens material till er.
- Brukarenkät – nästa steg?

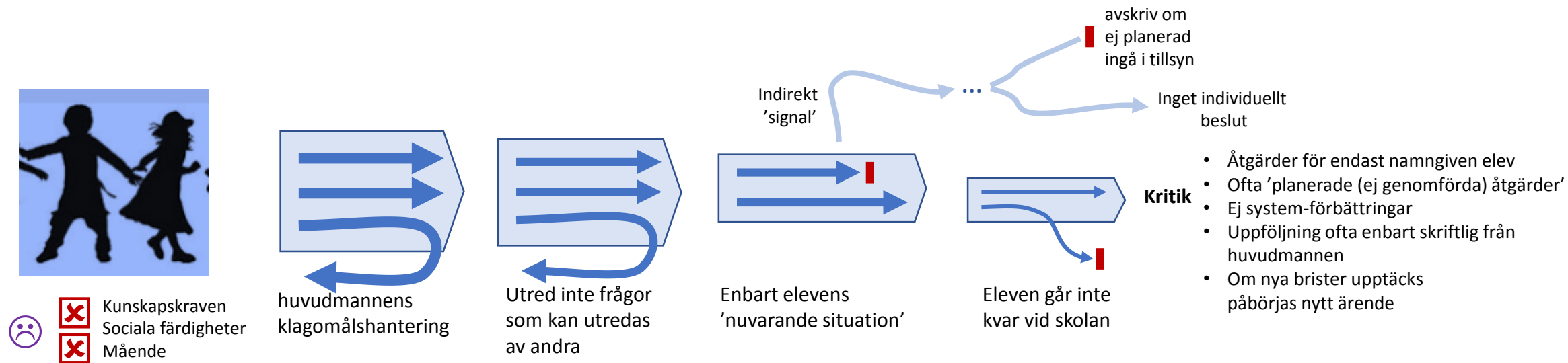
Material att ta upp om tid ges

Förslag - tillsynen kan fördjupas genom att undersöka skolans historiska stöd och hur elevens kunskapsutveckling påverkats av detta

- Genom att titta på historiken för hur skolans stöd för eleven sett ut kan ni enklare bedöma allvarligheten i skolornas brister – långvariga brister borde vara försvårande omständigheter och leda till snabbare viten.
- En utredning borde också ta hänsyn till elevens kunskapsresultat – ger skolan rätt omfattning på stödet?
- Genom att titta bakåt och bedöma ärendena utefter historiskt beteende ökar kommunernas incitament att "göra rätt" från början – vilket kommer minska ert tillsynsbehov på sikt.

Kortare tid till fungerande skolgång för elev(er) – ett process-perspektiv

- Se anmälningsärenden som indikationer på underliggande brister (som drabbar många elever).
- Det finns inte en motsättning mellan att förbättra för en elev och utreda en lärmiljös brister.
- Genom att minska de formella fallgroparna för anmälare och utreda djupare kortas tiden till hjälp för eleven (och de övriga elever som drabbas av lärmiljös brister).
- Vad kan förändras?

Orosanmälningar för skolproblem?

- Det förekommer att SI orosanmäler till socialnämnderna vid anmälan till SI.
- Vid (misstänkta) missförhållanden i hemmet ska givetvis detta göras.
- Dock förekommer detta även då skolan är orsaken till barnets mående och situation.
- Socialnämnderna lägger ofta ner dessa anmälningar direkt efter ett kort samtal, men det orsakar betydande oro hos familjerna och uppfattas som ytterligare ett svek av 'skolvärlden'.
- **SI är ju tillsynsmyndighet för skolan, borde inte SI istället se till att skolsituationen åtgärdas omgående?**
- **Vid självmordstankar hos barnet är det givetvis befogat med anmälan, men borde det inte ske i bättre dialog med föräldrarna?**

Tänk på att

- ✓ anmälningsplikten inte är kopplad till något krav på att det är klarlagt att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd
- ✓ anmälningsskyldigheten inträder redan vid misstanke om något förhållande som kan innebära att socialtjänsten behöver ingripa till ett barns skydd. Det är socialtjänstens ansvar att undersöka vilken grund som kan finnas för uppgiften och utreda det eventuella behovet av åtgärder.

Som exempel på omständigheter som, om de misstänks föreligga, kan medföra en anmälningsplikt till socialtjänsten anges enligt förarbetena till socialtjänstlagen (prop. 2002/03:53) bl.a. fysiskt våld, psykiskt våld, sexuella övergrepp, kränkningar och bristande omsorg. För Skolinspektionens del har anmälningar skett vid uppgift om att en elev har suicidtankar, utsätts för sexuella övergrepp och vid uppgifter om allvarliga fysiska övergrepp (t.ex. vid uppgift om att en elev blir slagen hemma).

Det är inte endast missförhållanden i hemmet som kan aktualisera en anmälan till socialtjänsten. Också allvarliga uppgifter om att barn far illa i skolan kan medföra en anmälan.

Från SI:s rutin för anmälan om missförhållanden som rör barn till socialtjänsten (2010-11-30)

'Anmälaren ej part' – men barn har en rätt att bli hörda

- Vi noterar er förändrade syn på anmälares roll vid anmälningar till Skolinspektionen / BEO.
- Ni ser enbart huvudmannen som part i ärendet.
- Samtidigt säger ni att syftet med er verksamhet är 'barnets bästa'.

- Vi noterar att ett av de grundläggande syftena med skollagen är att tillgodose barnens rätt till utbildning.
- Vid anmälningar till SI/BEO så anmäls missförhållanden där barns lagstiftade rättigheter inte tillgodoses.
- Så barnet torde vara den anmälade parten (enl FL) och förälder/anmälare är barnets ombud i ärendet.

- Vi invänder mot er ställning i denna fråga, och anser att ni bryter mot barnkonventionens bestämmelser.
- Barnkonventionen blir svensk lag vid slutet av året.

- **Förstår ni vår synpunkt? Varför väljer ni denna utgångspunkt?**

Vårt brev till SI – BEO – ÖKN

Vårt brev - Dialog om brukarenkät och förbättringar i handläggning

Vi är föräldrar inom föräldranätverket Barn i Behov. Då vi är flitiga brukare av era tillsynstjänster, är vi medvetna om vikten av en välfungerande tillsyn av skolväsendet. Våra barn har alla någon form av neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, och vi har stora utmaningar med att få skolor och huvudmän att ge våra barn det stöd de både har rätt till enligt skollagen och så väl behöver.

Vi skriver till er för att vi brottas med att lyckas få de tillsynsbeslut vi uppfattar är rimliga, och även att våra insatser för att säkra våra barns rätt till utbildning ofta kräver oproportionerlig ansträngning. Samtidigt är vi övertygade att ni har samma drivkrafter som vi, att alla barn skall få sin utbildning och att skollagen och diskrimineringslagen skall följas.

Vår tanke med detta brev är att försöka initiera en dialog kring vilka förbättringar som vi som 'stor-brukare' ser skulle behövas, och försöka hitta förenklingar inom de givna juridiska ramar ni har som skulle kunna ha en positiv effekt. Vi är beredda att genomföra en strukturerad enkät inom våra nätverk för att ge er kvantitativt underlag som ni kan använda inom ert eget förbättringsarbete.

Vi beskriver i bilaga 1 vad vi som nätverk subjektivt upplever som fallgropar och problem, och några förslag – se detta som ett utkast på möjliga punkter att diskutera. Vi har skrivit till alla tre tillsyns-myndigheterna för att vi tror att en av nycklarna till lösningar ligger i ökat samarbete mellan er.

Vi inser att vi inte har insyn i de skäl och grunder som finns för era verksamhetsriktlinjer, men vi tror att genom dialog så går det att hitta förslag på förbättringar som är realistiska.

Vi vet att ni givetvis har er egen process för att sedan behandla och bedöma dessa förslag till förändringar, och som ligger utanför denna dialog. Se ovanstående som ett förslag för oss, vi är öppna för andra former för dialog.

Vi är nyfikna på er syn på detta förslag och era kommentarer. Vi föreslår ett möte för att diskutera vidare. Vilken tidpunkt skulle kunna fungera för er?

Vårt brev - Bilaga 1. Utmaningar och målsättningar

Introduktion

Bristerna rörande likvärdigheten i svenska skolväsendet är en väletablerad sanning, vilket bland annat ni själva som tillsynsmyndigheter konstaterat i ett flertal rapporter. Inom denna bristande likvärdighet gömmer sig grupper som har det extra svårt, med samhällsekonomiska och mänskliga konsekvenser. Vår grupp med barn med npf-diagnoser är en sådan grupp.

Ni som tillsynsmyndigheter har en stor och viktig roll att hjälpa till att se till att våra 'npf-barn' kommer igenom den svenska skolan med grundläggande kunskaper, en rimligt god självkänsla och utan att hamnat i psykisk ohälsa. Vi föräldragrupper kritiserar ibland begreppet 'inkludering' som det tillämpas i dagens skola, men det är tillämpningen som vi kritiserar. Det är viktigt att påpeka att vi absolut inte vill gå bakåt till en tid då våra barn stigmatiserades och fick institutionsskador (så klart). Vår uppfattning är att begreppet idag emellanåt 'kidnappas' av huvudmän och skolpolitiker för att spara pengar.

Vi behöver ta ett steg till – nästa steg – och få skolan att fokusera på att våra barn har rätt till:

- 1/ kunskaper för att klara sig i livet, OCH*
 - 2/ välmående istället för psykisk ohälsa OCH*
 - 3/ acceptans för vilka de är*
- SAMTIDIGT.*

Det är viktigt att notera att ovanstående inte är ett antingen-eller-val i våra ögon – utan alla tre är nödvändiga för att skapa välmående och kunniga individer som kan bidra till samhället.

Vårt brev - Bilaga 1. Målsättningar

Våra övergripande målsättningar med förslaget till dialog rör nedanstående områden. Vi konkretiserar gärna i ett senare möte med er kring vad vi upplever, och vi kan hjälpa till att ordna en enkät med föräldrar till barn med npf som vi kan utforma tillsammans inom dessa områden och ytterligare områden av intresse. Våra målsättningar är:

Korta tiden tills en utsatt elev får en fungerande skolsituation och minska belastningen på föräldrarna

Vår erfarenhet är att föräldrar för barn med npf har fått kämpa med att få en fungerande skolsituation för sina barn i ett flertal år, inklusive upprepade anmälningar till era myndigheter.

Undersök anmälningar djupare och avsluta inte ärenden av enbart formella skäl

Vi upplever återkommande att anmälningar till era myndigheter avbryts av att barnens verklighet fortsätter – och situationen ändras marginellt, vilket leder till att ni avslutar ärendet. Vi föräldrar tvingas då börja om i processen, med ytterligare förlorad under-visningstid för våra barn.

Se inte en motsättning mellan att hjälpa en elev i ett specifikt ärende och att utreda bredare för att förbättra en lärmiljö

Vi upplever ofta att ärenden utreds alltför smalt, och att även om vårt eget barns situation förbättras efter en anmälan, så känner vi ofta samtidigt till ett flertal liknande fall som inte förbättras samtidigt vid exakt samma skola/kommun.

Öka konsekvenserna för upprepade brott mot förelägganden och sänk ribban innan 'statlig rättelse' tillämpas

Idag kan statlig rättelse tillämpas om både huvudmannen bryter mot ett föreläggande och missförhållandet är allvarligt. Vi önskar att tillsynsmyndigheterna är snabbare på att se till att dessa kriterier uppfylls, exempelvis då indikationer på upprepade brott mot skollagen förekommer eller då många elever hos en huvudman drabbas.

Öka samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna SI-BEO-ÖKN-DO för att möjliggöra att ärenden som inte passar tydliga 'mallar' utreds effektivt ändå, samt för att minska föräldrarnas arbetsbörda med multipla myndighetskontakter.

Vårt brev - Bilaga 1. Målsättningar

Öka tillsynen i 'glappen' mellan skolväsendet, sociala myndigheter och hälso- och sjukvården

Våra barn har stort behov av att få effektivt stöd i dessa gränssytor, exempelvis samman-hängande åtgärder kring SIP-planer, LSS-stöd och åtgärdsprogram – ett område som ofta brister. Vi önskar att exempelvis SI och IVO gjorde gemensamma tillsynsinsatser för att höja kvaliteten i kommunernas och landstingens samarbeten så det blir barncentrerat och inte organisationssilos.

Vi förstår att ni försöker använda resurserna effektivt, och att flera av dessa verksamhetsregler tagits fram för att främja detta syfte. Vi anser dock att tillämpningen av dem kan behöva ses över.

Vi hoppas att ni får ansvaret för diskrimineringsfrågorna inom skolväsendet, i enlighet med SOU 2016:87. Generellt sett anser vi att ni skoltillsynsmyndigheter behöver resursförstärkningar för att kunna hjälpa till att rätta till likvärdighetsproblemen i svenska skolväsendet. Vi bilägger en opublicerad debattartikel.

Vi har också en idé rörande en '**elevens loggbok för åtgärder**' (istället för kortsiktiga 'åtgärds-program') kopplade till en elev med särskilda behov. Denna idé ryms antagligen inte inom existerande lagstiftning, men har fördelar. Ett sådant dokument skulle kunna sammanfatta historiken för en elev, inkludera regelbundna utvärderingar och justeringar av åtgärder, inkludera betyg, inkludera även andra typer av planer (åtgärder mot kränkningar/trakasserier, SIP-planer – med vårdnadshavarens godkännande så klart), ge tidiga indikationer om eventuell ökande problematisk frånvaro och ge tillsynsmyndigheterna bättre transparens, förenkla överlämningar med mera. Denna idé får ses som en separat diskussionspunkt, men kanske kan ge praktiska uppslag.

Ovanstående är kortfattade punkter utifrån våra egna erfarenheter, men vi tror att det relativt enkelt går att få fram kvantitativa underlag från enkäter i våra nätverk. Vi diskuterar gärna utformning och inriktning vidare med er i ett möte.